

MISKİN ABDAL VE SENUBER HİKAYESİ*

Prof. Dr. Maarife HACIYEVA
Dr. Şahin KÖKTÜRK

Bu hikâye halk arasında yaygındır. Hikâyenin başlangıç kısmında Miskin Abdal'a buta verilmesinden sonra anası ve babasıyla helalleşip Tebriz'de yaşayan sevgilisi Senuber'i aramak üzere yola çıkışı tasvir edilmektedir. Bu hikâye Aşık Mikayıl Sarıyagublu'dan şiir şeklinde derlenmiştir. Hikâyedeki şiirlerde geçen hadiseler tafsilatıyla açıklanmaktadır. Miskin Abdal'ın anası Növreste, babası Mehemed ileve Tebriz'e giderken yolda rastladığı kızlardan Cevahir'le değişmesi, tabiat manzaralarına (Ağrı Dağı'na); Göyçe'deki Dereleyiz güzellerine, kahraman İskender Bey'e söylediği şiirler ve nihayet Tebriz'e giderken yolda Tebriz güzellerine rastlaması, onlardan Gülçöhre ile değişmesi, Miskin Abdal'ın gelişinin Gülçöhre tarafından Senuber'e haber verilmesi, M. Abdal'ın Senuber'le görüşüp değişmesi, Senuber'in anası Selbinaz hanımla değişmesi, nihayet onun Senuber'in babası İlan Mahmud tarafından hapse atılması ve bu obanın yiğidi olan Kaçak Mehdi'nin onu azad etmesi, Senuber'in yalnızlıktan şikayet etmesi hikâyenin şiirlerde geçen olay örgüsüdür. Biz hikâyeye hiç bir ilave bulunmaksızın ve aradaki irtibatları incelemeden olduğu gibi takdim ediyoruz. Olay örgüsü okuyucu hikâyeyi okurken anlaşılacaktır. Tesbit edilecek başka varyantlarla hikâyenin tam ve yetkin şekli ortaya çıkacaktır.

Aldı Miskin Abdal

*Eşidin hezerat erz-i halımı
Sahb kemendine bir dilber meni*

*Divane eyleyib alıb canımı
Oxlayıb sinemden bi-xeber meni*

*İsmi Senuber'di xeberdar olun
Kızdır Tebrizli İlan Mahmud'un
Allah'a şükredin bu derdi udun
Belke eylemeye bir teher meni*

*Derviş babam verdi eşqin camını
İçib ateşlere saldım canımı
Uçurdum könlümün hanümanını
Gördünüz eşqi hal bu seher meni*

*Gedirem bu yoldan dönen değılem
Od tutub yananam, sönen değılem
Kişiyem, comerdem, zenen değılem
Doğubdur anadan, anam er meni*

*Könülden hamıya yetirrem salam
Daha Hüseyin yox, Miskin Abdal'am
Senuber eşqinde Rüstem-i Zal'am
Eyleyir vetenden derbeder meni*

Aldı anası (Növreste)

*Başına döndüyüm gül üzlü oğul
Gitme oğul gitme aman günüdü
Gitmesen olaram men hamıya gul
Gitme oğul gitme aman günüdü*

Aldı Miskin Abdal

*Başına döndüyüm mehriban ana
Yarımın dalınca gidesiyem men
Ağlayıb qelbimi dönderme gana
Yarımın dalınca gidesiyem men*

Aldı anası

*Yazığam, anana yazığın gelsin
Qoyma ahım, ünüm göye yükselsin*

*Derdim sele döndü camaat bilsin
Gitme oğul gitme aman güntüdü*

Aldı Miskin Abdal

*Dua et Tanrı'ya ağlama daha
Getmesem bataram büyük günaha
Bağla ümüdini ulu Allah'a
Yarımın dalınca gidesiyem men*

Aldı anası

*Ağlayıb dad çekib deyer Növreste
Düzülüp sineme qem deste deste
Sen getsen illerle olaram xeste
Gitme oğul gitme aman güntüdü*

Aldı Miskin Abdal

*Yanmış üreyimin galmayıb halı
Zarıncı eyleme Miskin Abdal'ı
Eşitsin goy bütün Göyçe mahalı
Yarımın dalınca gidesiyem men*

Aldı Miskin Abdal

*Felek yazıb yazımızı
Men yarımından ayrılmaram
Tanrı verib payımızı
Men yârımdan ayrılmaram*

*Göy gürlayıb şimşek çaxsa
Başımza odlar yağsa
Men de yoxam o giz yoxsa
Men yârımdan ayrılmaram*

*Miskin Abdal divanedir
Dedikleri görün nedir?
Özge kızlar efsanedir
Men yârımdan ayrılmaram*

Aldı Miskin Abdal

*Ay ata ay ana halallık verin
Uzak bir seferde yol üsteyem men
Sirri belli deyil sonsuz göylerin
Tükenmez bir eşqde hevesdeyem men*

*Ha yana baxıram her yan gülüstan
Şamama tağ atıb deymeyib bostan
Hele yazılmamış bir galın dastan
Hele oxunmamış şikesteyem men*

*Bu yolda tufan da çen de olacaq
Açılan güller de bir gün de solacaq
Bilin Miskin Abdal yarı bulacaq
Ne çolaq, ne şikest, ne xesteyem men*

Aldı anası (Növreste)

*Sene halallığı özüm verirem
Get oğul, üstünde Allah yar olsun
Demek sevinç ekib keder derirem
Her qışın eriyib bir bahar olsun*

*Bele qismet etdi gerdiş-i zaman
Ne vaxh ki istesen ol yola revan
Yaradan size de goy versin aman
Sevişen köntüller behtiyar olsun*

*Yazıq Növreste'nin melul çağıdır
Bizim bu ayrılıq hicran dağıdır
Seninle bu dünya cennet bağıdır
Sensiz her ne varsa tarumar olsun*

Aldı Atası (Mehemmed)

*Haqqın penahına verirem seni
Sağ get, yara yetiş, salamat gayıt
Eşqın feğanında götürüm seni
Sağ get, yara yetiş, salamat gayıt*

*Ne şahlıq, ne varlıq değil ebedi
Bu düşkün vaxdında bu melal nedi
Gözü yaşlı goyma sen Mehemmedi
Sağ get, yara yetiş, salamat gayıt*

Aldı Miskin Abdal

*Bir sevdaya düşmüşem men
Allah meni özün saxla
Derd içinde bişmişem men
Allah meni özün saxla*

Anam galır gözü yaşlı
Atam galır başı daşlı
Cohum gonşu qem ateşli
Allah meni özün saxla

Miskin Abdal gedir geler
Atam, anam galmaz meler
Qemli könlüm birgün geler
Allah meni özün saxla

Aldı Miskin Abdal

Men gedirem sen galırsan
Ulu dağlar salamat gal
Yadına neler salırsan
Gür bulaqlar salamat gal

İnle yazıq qelbim inle
Ay çöl çemen meni dinle
Günüm keçdi toy`düğünle
Öten çağlar salamat gal

Bağça saldım gül dermedim
Bağ becerdim bür gç medim
Miskin Abdal budu derdim
Barlı bağlar salamat gal

Aldı Miskin Abdal

Bahar çağı yol başladım Tebriz'e
Çemen galdı, çiçek galdı, gül galdı
Öz elimde vurulmadım bir gıza
Yanaq galdı, dodaq qaldı, tel galdı

Seher seher yarpaqlara şeh düşür
Goyun guzu yamaclarda meleşir
Herden herden ruzigar da deyişir
Tufan galdı, şimşek galdı, sel galdı

Derib derib desteleyib eline
Bu güllerden yar düzeydi teline
Miskin Abdal gedir yârn eline
Hefte galdı, fesil galdı, il galdı

Aldı Miskin Abdal

Eceb sefası var sizin ellerin
Deresi çiçekdi, dağı çiçekde
Etri bñuş etdi gonça güllerin
Bağçası çiçekdi, bağı çiçekdi

Bura bir dere ki cennet mekandı
Mat-mayıl galmışam xeyli zamandı
Pis gözden goruyun aman, amandı
Ağacların her budağı çiçekdi

Ne yahşı gúzarım düşdü bu yerden
Tamaşa edende xuş gedir serden
Doymaq olmaz burda gülden etirden
Körpe şamamanın tağı çiçekdi

Yayılp yamaca goyun guzular
Burda bir ömr edenin yaşı yüz olar
Çiçekden seçilmiş gül deren gızlar
Sol yanı çiçekdi, sağı çiçekdi

Miskin Abdal özü haqdan pay diler
Dehandan dürr olan dediyin biler
Sizin gözelleri bele vesfeyler
Lale yanaqların ağı çiçekdi

Aldı Miskin Abdal

Birbirinden gözelsiniz
Qarşımıza çıkan gızlar
Oğlanlara var qasdiniz
Könül qurub yıxan gızlar

Şerbet bildim suyunuzu
Vesfeylerem boyunuzu
Men göreydim toyunuzu
Maral kimi baxan gızlar

Cavansınız, gonçesiniz
Yol üstünde xonçasınız
Pervazlanıb uçansınız
Sultan gızlar, ay xan gızlar

Olmayaydı kelekleri
Olaydı xoş dilekleri
Neçe neçe dilekleri
Ateşlere yaxan gızlar

Men Abdal'ı etdi xeste
Bir gara göz boyu beste
Benövşeni deste deste
Yaxasına taxan gızlar

Aldı Miskin Abdal

Size çirkin dememişem
Dereleyez gözelleri
Haqdan yanan bir ateşem
Dereleyez gözelleri

Bir ocaq var her binede
Bir sevgi var her sinede
Eybiniz yox bir dene de
Dereleyez gözelleri

Senuber'di benim tacım
Ona galib bir elacım
Siz oldunuz doğma bacım
Dereleyez gözelleri

Yarpaq düşer xezel olar
Köntül seven güzel olar
Sevgi Haqdan nazil olar
Dereleyez gözelleri

Miskin Abdal budu sözüüm
Sizde işve, mende dözüm
Yolunuza güller düzüüm
Dereleyez gözelleri

Aldı Cevahir

Sözüm budu sene aşığı
Seni yara yetişesen
Biz daha bacı gardaşıq
Seni yara yetişesen

Aldı Miskin Abdal

Rüsxet verin biz yolçuya
Galın Allah amanatı
Yolumuz var neçe aya
Galın Allah amanatı

Aldı Cevahir

Bas sinene çal sazını
Huda'm versin murazını
Tanrı yazıb bu yazını
Seni yara yetişesen

Aldı Miskin Abdal

Sazım dinen sinem dolu
Bağlayaram neçe golu
Gösterin Tebriz'e yolu
Galın Allah amanatı

Aldı Cevahir

Cevahir'i sanma naşı
Sinemde var eşq ataşı
Unutmaz bacı gardaşı
Seni yara yetişesen

Aldı Miskin Abdal

Bu yerlerde gözüm galar
Özüm getsem, sözüm galar
Abdal deyer dözüm galar
Galın Allah amanatı

Aldı Miskin Abdal

Gudreten yaradıb Yaradan seni
Meğrur dayanmısan sen Ağrı Dağı
Bağrıma basıram buradan seni
Meftunam hüsnüne men Ağrı Dağı

Başında gış keçer, eteyinde yay
Görmedim heç yerde sene benzer tay
Geceler hesretle sene baxır ay
Çekilmez başından çen Ağrı Dağı

Başında dincelir Nuh'un gemisi
Tanrıya bellidir sirin kelmesi
Seni tarpadar mi eşqimin sesi
Bir Miskin Abdal'a dön Ağrı Dağı

Aldı Miskin Abdal

Bu calalı, bu növrağı
Sen gurubsan İskender Bey
Xemirini halallıgdan
Yoğurubsan İskender Bey

Sen Hatem'sen öyün öyün
Yaddan çıxmaz bu toy düyün
Merd yurdunda dünən bugün
Merd durubsan İskender Bey

Yol üstedir Miskin Abdal
Halallıq ver tez yola sal
Sözüm budur salamat gal
Dayım vərsən İskender Bey

Aldı Miskin Abdal

Bu ne derdi, ne beladı
İmdada çat Qadir Allah
Yollarımı seller aldı
İmdada çat Qadir Allah

Gözü yolda galanım var
Çiçek kimi solanım var
Könülleri alanım var
İmdada çat Qadir Allah

Atam anam yoxdu burda
Qismet olsam quşa qurda
Abdal qalıp yaman darda
İmdada çat Qadir Allah

Aldı Miskin Abdal

Geze geze bir nadana tuş oldum
Ne danışdıq ne qandırdı, na qandı
Zırramadı çene vurдум yorulдум
Bir âlimi gara pula sayandı

Od üstünde yorgun yanan bir sacam
Ne gündeyem gör kimlere möhtacam
Adı belli istemirem söz açam
Berelerde keçİ başı tutandı

Miskin Abdal her gedaya kiçilmez
Şah oğluna bezden parça biçilmez
Ganacağı davarlardan seçilmez
Heç ne üstə aralığı gatandı

Aldı Senuber Xanım

Haqdan mene pay verilib
Bir oğlana vurulmuşam
Üreyim yanıp kövrelib
Bir oğlana vurulmuşam

Ne sevdəydi düşdüm men de
Yollar gördüm duman çende
Bil, ağâh ol bunu sen de
Bir oğlana vurulmuşam

Senuber'in derdini yaz
İtib işve galmayıb naz
Sinesi söz, elinde saz
Bir oğlana vurulmuşam

Aldı Senuber

Ne müddetdi gözüm yolda
Harda galdı yarım benim
Ömrüm günüm yaman halda
Harda galdı yarım benim

Hesretinden qan ağlaram
Ölerem peyman saxlaram
Gelmese qaara bağlaram
Harda galdı yarım benim

Senuber'em gözüm yaşlı
Neyleyim men başı daşlı
Ürek dolu, can ataşlı
Harda galdı yarım benim

Aldı Miskin Abdal

Göyçe'den Tebriz'e geldim
Senuber'di yârim benim
Bilmirsense bil âgâh ol
Senuber'di yârim benim

Onun kimi güzel yoxdu
Qaşı kaman kirpik oxdu
Hesretinden yanan çoxdu
Senuber'di yârim benim

Belke namerd quyu qazıb
Yazımızı yazan yazıb
Deme Abdal yolun azıb
Senuber'di yârim benim

Aldı Gülçöhre

Eşit deyim ay Senuber
Muştuluq ver yârim geldi
Getirmişem bir şad xeber
Muştuluq ver yârim geldi

Aldı Senuber

Xeberine canım qurban
Muştuluğun gözüm üste
Bize sarı dönüb dövrən
Muştuluğun gözüm üste

Aldı Gülçöhre

Boy buxunda pehlevandı
Adlı sanlı bir insandı
O paşadı, o sultanı
Muştuluq ver yârim geldi

Aldı Senuber

Bunu söyle dosta yada
Yaradan'ım çatdı dada
Dediyimi getir yada
Muştuluğun gözüm üste

Aldı Gülçöhre

Gülçöhre'nin halına bax

Dur boynuma hemayıl tax

Derdi qemi daha burax
Muştuluq ver yârim geldi

Aldı Senuber

Namerdleri getsin derin
Merd sözüdür bu xeberin
Sözü budur Senuber'in
Muştuluğun gözüm üste

Aldı Senuber

Qedem qoyub yar yanına
Xoş gelibsen Miskin Abdal
Eşq oduna yana yana
Xoş gelibsen Miskin Abdal

Aldı Miskin Abdal

Tek Allah'dan arzum buydu
Hoş görüşdük Senuber'im
Ayrılığın sinem oydu
Hoş görüşdük Senuber'im

Aldı Senuber

Sensiz qara keçdi günlüm
Saysız oldu ahım, ünüm
Durum men başına dönüm
Xoş gelibsen Miskin Abdal

Aldı Miskin Abdal

Yollar yorub üzgünem men
Ahd ü ilgara düzgünem men
Taleyimde Miskin'em men
Hoş görüşdük Senuber'im

Aldı Senuber

Gül çiçekli yar bağına
Ber bezekli otağına
Senuberin bu çağına
Xoş gelibsen Miskin Abdal

Aldı Miskin Abdal

Leblerinden süzülen bal
Dur qolunu boynuma sal

Deyir yazığ Miskin Abdal
Hoş görüşdük Senuber'im

Aldı Selbinaz Xanım

Ağır daşdan yapışıbsan
Bu sevdadan el çek oğlan
Heddini sen lap aşıbsan
Bu sevdadan el çek oğlan

Aldı Miskin Abdal

Tanrı verib bu qismeti
Bu sevdadan el çekmerem
Satmaq olmaz mehebbeti
Bu sevdadan el çekmerem

Aldı Selbinaz Hanım

Mahmut bilse dara çeker
Anan, bacın qan yaş töker
Yurdunuza bil turp eker
Bu sevdadan el çek oğlan

Aldı Miskin Abdal

Qorxutmayır meni inan
Ne ölümler, ne de zindan
Butanı verib Yaradan
Bu sevdadan el çekmerem

Aldı Selbinaz Xanım

Selbinaz'ı salma cenge
Elinden gelerik tenge
Neyleyersen ac pelenge
Bu sevdadan el çek oğlan

Aldı Miskin Abdal

Abdal deyer bir ac şir'em
Alov saçan bir şemşirem
Bil dünyaya deyişmerem
Bu sevdadan el çekmerem

Aldı Selbinaz Xanım

Bu ne ahdı, bu ne ündü
Ağlama qızım ağlama

Çekdiklerin bu ne gündü
Ağlama qızım ağlama

Aldı Senuber

Abdal'im dustaq olubdur
Ağlaram ana ağlaram
Çiçekler çölde solupdur
Ağlaram ana ağlaram

Aldı Selbinaz

Tanrı qoymaz sizi naçar
Bir bağlayan bir de açar
Doğar güneş zülmet qaçar
Ağlama qızım ağlama

Aldı Senuber

Bu derdimin yox çarası
Getmez könlümün qarası
Sızlar eşqimin yarası
Ağlaram ana ağlaram

Aldı Selbinaz

Selbinaz da deyer bele
Bir Huda'dan imdad dile
Yaşını dönderme sele
Ağlama qızım ağlama

Aldı Senuber

Senuber'in yox imdadı
Ağızlarda galdı dadı
Oda saldım dostu, yadı
Ağlaram ana ağlaram

Aldı Miskin Abdal

Neçe gündür dustağam men
Gedenim yox, gelenim yox
Qem yüklenmiş bir dağam men
Göz yaşımı silenim yox

Men silmirem bu ne dertdi

Ne hicrandı ne kederdi
Namerdler de gouur merdi
Ne çekirem bilenim yox

Abdal İlden düşdü iraq
Ömrü oldu varaq varaq
Yardan mene gelmez soraq
Ağlayan var, gülenim yox

Aldı Miskin Abdal

Aman cellad, zalım cellad
Mene qıyın Qasım'a yox
Qalmayıbdı halım cellad
Mene qıyın, Qasım'a yox

Garib ölsem qebrim iter
Üstümden ot, qangal biter
Ölüm var mı bundan beter
Mene qıyın, Qasım'a yox

Sızıldayır qanlı yaram
Yar yanında günahkâram
Yaşamağım oldu haram
Mene qıyın Qasım'a yox

Bele zulüm, zillet olmaz
Qisas qiyamete qalmaz
Dilimde söz, elimde saz
Mene qıyın Qasım'a yox

Abdal deyer yana yana
Zülme galdı ata ana
Şükür olsun Yaradan'a
Mene qıyın Qasım'a yox

Aldı Miskin Abdal

Bu yerlerde adlı sanlı
Bir delidi Qaçaq Mehdi
Darda qalan her insanın
Sağ elidi Qaçaq Mehdi

Haksızlığa qılınç çalıb
Bir ad alıp süfre salıb
İlk dersini Haqdan alıb
Haq iledir Qaçaq Mehdi

Kişilikde yoxdu tayı
Düz olmağdı Haqqa payı
O bir deyil çoxdu sayı
Yüz beledi Qaçaq Mehdi

Uca olsun dayim baxtı
O bilir ki Allah haqdı
Gür çağlayan bir bulağdı
Dağ selidi Qaçaq Mehdi

Gel Abdal'a etme te'ne
Haqdan gelir sözlər mene
Bu te'rifi deyen sənə
Göyçelidi Qaçaq Mehdi

Aldı Senuber

Oxunmamış bir nağmeyem
Çalınmamış bir sazam men
Öz özümə xanam, beyem
Canlar alan bir nazam men

Derd sinemde düztüm düztüm
Men bunlara nece döztüm
Budur sene olan söztüm
Aydan ərı bir qızam men

Baxma vaxtın üç beşine
Sazını da sıx döşüne
Tez gel yârın görüşüne
Gül etirli bir yazam men

Baxça bağdan yol keçende
Azmamışam duman, çende
Adım belli el içinde
Günem, ayam, ulduzam men

Senuber'em bu çağıma
Teşrif buyur gül bağıma
Gel qadem bas otağıma
Burda sensiz yalgızam men